МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА
Факультет економіки і підприємництва
Кафедра обліку і оподаткування

Допущено до захисту
«_____» _____ 2023 р.
Зав. кафедри, д.е.н., професор
_____ **Мельник Л.Ю.**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ РОБОТИ В ТОВ «МАГНОЛІЯ-ЛАН» ПОДІЛЬСЬКОГО РАЙОНУ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Виконала – студентка 2 курсу, групи 22м-з-о/а
освітньої програми «Облік і оподаткування»
спеціальності 071 Облік і оподаткування
Єпур Катерина Анатоліївна

Науковий керівник – к.е.н., доцент
Оляднічук Наталія Володимирівна

Умань – 2023

Реферат

на кваліфікаційну роботу магістра:

«Організація обліково-аналітичної роботи в ТОВ «Магнолія-Лан» Подільського району Одеської області»

студентки факультету економіки і підприємництва
Уманського національного університету садівництва
Єпур Катерини Анатоліївни

Соціально-економічні умови функціонування суб'єктів підприємництва в Україні зумовлюють особливу необхідність в обґрунтуванні прийнятих управлінських рішень. Окрім внутрішньогосподарських умов на діяльність підприємства мають вплив ряд зовнішніх чинників: політична та економічна нестабільність в країні та світі, кризові явища, стихійне лихо, тощо, які негативно впливають на виробничо-господарську діяльність суб'єкта господарювання. Виникає проблема у прийнятті виважених управлінських рішень через відсутність належним чином сформованої інформаційної та обліково-аналітичної бази підприємства. Тому питання організації ефективної обліково-аналітичної системи на підприємстві, яка б задовольняла потреби користувачів інформації усіх рівнів, є досить вагомими і необхідними.

У даній кваліфікаційній роботі магістра, яка складається з трьох розділів, використано теоретичний матеріал сучасної періодичної бухгалтерської та економічної літератури, наукових статей та інших праць провідних науковців. Загальний обсяг роботи складає 50 сторінок. Робота містить 11 рисунків, 6 таблиць, 2 додатки. Кількість використаних джерел становить 50.

Метою кваліфікаційної роботи є науково-теоретичне обґрунтування організації обліково-аналітичної роботи на підприємстві та шляхи її удосконалення.

Перший розділ роботи – теоретичний. В ньому розкрито проблеми організації обліково-аналітичної роботи суб'єктами підприємницької діяльності, проаналізовано законодавче та нормативно-правове підґрунтя регулювання розрахункових операцій.

Другий розділ – практичний. В ньому проаналізовано організаційні умови обліково-аналітичної роботи у досліджуваному підприємстві та основні виробничо-фінансові й економічні показники діяльності.

Третій розділ розкриває шляхи покращення організаційних умов обліково-аналітичної роботи та містить конкретні пропозиції щодо її удосконалення.

Анотація

У кваліфікаційній роботі на прикладі ТОВ «Магнолія-Лан» Подільського району Одеської області досліджено сучасні проблемні питання щодо організації обліково-аналітичної роботи та розкрито шляхи її покращення й удосконалення.

Ключові слова: обліково-аналітична робота, ресурси підприємства, облікова політика, первинний, аналітичний і синтетичний облік.

Summary

In the qualification work on the example of MAGNOLIYA LAN FIRM LIMITED of Podilsk district of Odessa region, modern problematic issues regarding the organization of accounting and analytical work are investigated and ways of its improvement and improvement are disclosed.

Keywords: accounting and analytical work, enterprise resources, accounting policy, primary, analytical and synthetic accounting.

ЗМІСТ

ВСТУП…….. 5

РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ РОБОТИ В ПІДПРИЄМСТВІ……...……..……..... 7

РОЗДІЛ 2. ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ РОБОТИ..…… 12

2.1. Ресурсний потенціал підприємства та ефективність його використання…….…… 12

2.2. Облікова політика підприємства щодо організації обліково-аналітичної роботи……..……. 20

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ РОБОТИ В ПІДПРИЄМСТВІ……... ……. 32

ВИСНОВКИ……...……. 42

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ……... 44

ДОДАТКИ…… 50

РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ РОБОТИ В ПІДПРИЄМСТВІ

Організація обліково-аналітичної роботи передбачає постійний і послідовний процес збору даних, групування інформації для задоволення потреб управління, формування бухгалтерської аналітичної звітності та інших видів звітності. Належним чином організована обліково-аналітична робота підприємств є цілеспрямованою дією щодо збору, обробки та аналізу внутрішньої і зовнішньої інформації, що є надзвичайно важливою для прийняття рішень та управління підприємством. Тому аналітичне забезпечення є безперервним процесом підтримки управлінських рішень за допомогою певних організаційно-технологічних процедур, інформаційних систем та рівня кваліфікації працівників обліково-економічного підрозділу.

Господарська діяльність підприємства характеризується соціально-економічними відносинами між суб'єктами господарювання, вищестоящими організаціями, контролюючими органами та між структурними підрозділами підприємства. Такі відносини мають місце в процесі здійснення виробничо-господарської, фінансової та комерційної діяльності суб'єкта підприємництва.
Для узгодження різних видів діяльності і синхронізації інформації має місце система управління, яка формується через сукупність функцій: планування, прогнозування, організацію, регулювання, облік, контроль, аналіз. Функціональні складові системи управління підприємством завжди знаходяться у тісному взаємозв'язку та взаємній залежності. Тому забезпечення належної організації та безперебійної роботи обліково-аналітичної системи є запорукою високоефективного управління суб'єктом підприємництва. Суть обліково-аналітичної системи науковці та практики трактують індивідуально, проте за результатами їх досліджень можна спостерігати споріднену думку.

Суть поняття «обліково-аналітична система» Безродна Т.М. [2] трактує як виконання, гарантування здійснення процесу постачання обліково-аналітичної інформації в системі управління.

Барановська С.П. [1] переконана, що внутрішньогосподарська звітність підприємства, яка формується на підставі обліково-аналітичної бази, надає менеджерам необхідні дані економічного характеру для управління, виявлення відхилень та недоліків фінансово-господарської діяльності та формує важелі зворотного впливу на підконтрольні об'єкти. Погоджуємося з автором, що облікова інформація є цінним ресурсом підприємства і може бути використана внутрішніми та зовнішніми користувачами.

Якісні характеристики (достовірність, релевантність, надійність, зіставність, повнота, оптимальність, оперативність тощо) обліково-аналітичної інформації та її цінність для цілей управління сталим розвитком підприємства досліджує Будько О.В. [4]. Також автор класифікує обліково-аналітичну інформацію за: джерелами надходження, напрямами інформаційних потоків, видами користувачів, ступенем відкритості, рівнем управління, функціями управління, видами обліку, характером інформації тощо. Отже, належний рівень організації обліково-аналітичної роботи на підприємстві забезпечує ефективне управління сталим розвитком суб'єкта підприємництва.

Вирішення завдань системи обліково-аналітичного забезпечення управління інноваційним розвитком підприємства Волощук Л.О. [5] вбачає в розв'язанні існуючих методичних проблем як у методології обліку щодо об'єктивного відображення результатів інноваційно-інвестиційних процесів, які ускладнюють аналіз та управління цими процесами не тільки на рівні підприємства, але й на макрорівні, так і у методології економічного аналізу, де до цього часу остаточно не сформований аналітичний інструментарій оцінки інноваційно-інвестиційних процесів та інноваційного розвитку підприємства.

Голянчук Н.В. [8] також стверджує, що провідна роль в загальній сукупності економічної інформації належить саме обліково-економічній, що обумовлено специфікою бухгалтерського обліку, який охоплюючи процеси виробництва, обігу та розподілу продукту, формує повну інформацію про кругообіг засобів. Отже, під обліково-аналітичним забезпеченням управління підприємством необхідно розуміти і розглядати як систему накопичення,

узагальнення та передавання інформації, яка допомагає керівникам усіх рівнів приймати управлінські рішення, здійснювати планування та контролювати діяльність суб’єкта господарювання.

Обліково-аналітичну роботу на підприємстві як систему, що передбачає збір, опрацювання та оцінку усіх видів інформації, яка використовується для прийняття управлінських рішень на макро- макрорівнях характеризує Лучик Г.М. [15]. Окрім того, автор наголошує, що система обліково-аналітичного забезпечення (базується на даних бухгалтерського обліку) є вагомою складовою загальної системи управління суб’єкта підприємництва.

Матвієнко О.Г. [17] також переконана, що саме обліково-аналітична інформація займає чільне місце в інформаційному забезпеченні сталої роботи підприємства. Тобто, завдяки належній організації обліково-аналітичної роботи на рівні підприємства та усіх його структурних підрозділів забезпечується високоефективна діяльність суб’єкта господарювання.

Основною властивістю належної організації обліково-аналітичної роботи, вважає Міньковська А. [18], є цілеспрямований характер її функціонування. Так, досягнення цілей суб’єкта господарювання можливе за наявності безпеки, у тому числі економічної, яку надають результати роботи обліково-аналітичної системи.

Пріоритетною метою обліково-аналітичної роботи є розробка концепцій, планів, програм розвитку підприємства на основі аналізу та оцінки результатів його минулої і поточної діяльності вважають науковці Мулик Т.О., Гордієнко М.І., Федоришина Л.І. [19, 20, 21]. На думку авторів на обліково-аналітичний підрозділ покладаються наступні завдання: сприяння керівництву підприємства в об'єктивній оцінці економічної ситуації, розробка та обгрунтування оперативних і стратегічних рішень щодо покращення фінансового стану і результативності діяльності суб'єкта підприємництва.

Головними завданнями обліково-аналітичної системи, стверджує Нагайчук В.В. [22], є визначення кінцевого результату діяльності суб'єкта господарювання, забезпечення контролю за використанням ресурсів на рівні

підприємства та центрів відповідальності. Тому виникає необхідність у створенні інтегрованої системи інформування користувачів про всі процеси, що відбуваються на підприємстві.

Олянічук Н.В., Підлубна О.Д. [24, 25] вважають, виробничо-господарська діяльність та рівень економічної ефективності суб'єкта підприємництва потребують постійного вдосконалення обліково-економічного забезпечення з метою наповнення системи показниками, необхідними для глибокого вертикального і горизонтального аналізу інформаційних обліково-аналітичних масивів, що задовольняють запити внутрішніх і зовнішніх користувачів. Автори стверджують, що інформаційна безпека обліково-аналітичної системи передбачає надійність безперебійної роботи технічного обладнання, досконаліть програмного забезпечення, захист вхідної та вихідної інформації від зовнішнього втручання та пошкодження, надійність збереження сформованих зведених та звітних економічних масивів.

Система обліково-аналітичної роботи, вважає Ратушна О.П. [40], повинна забезпечувати користувачів всією необхідною інформацією, що міститься в облікових регістрах та внутрішньогосподарській звітності, і тим самим створювати умови управлінському персоналу для комплексного оцінювання діяльності підприємства та прийняття обґрунтованих рішень.

В організації обліково-аналітичної роботи Реслер В.М. [41] вбачає три стадії: на першій стадії необхідно скласти план аналітичної роботи на підприємстві та підготувати всі необхідні матеріали для проведення самого аналізу; на другій – здійснюється збирання і перевірка достовірності інформації, що використовується; на третій – відбувається узагальнення результатів аналізу, формуються висновки, подаються пропозиції щодо покращення ефективності діяльності підприємства. Обов'язковим елементом цього етапу є систематичний контроль за виконанням рішень, прийнятих відповідно до результатів аналізу.

Стецюк Л.С. [42] вважає, що організацію аналітичної роботи доцільно здійснювати залежно від форми організації аналізу та типу організаційної

структури підрозділу, що передбачає підпорядкованість працівників, побудову взаємозв'язків між окремими працівниками та підрозділами.

Складовими обліково-аналітичної системи, стверджує Юзва Р.П. [48], є база облікових і планових даних, норм і нормативів, даних звітності та система аналітичних показників. Автор наголошує, що обліково-аналітична система повинна будуватися за принципом хронології збору, опрацювання даних та формування звітних документів, від первинних документів до даних фінансової, внутрішньогосподарської та статистичної звітності.

На глибоке переконання Яремко І.Й. [49], раціональне та ефективне управління розвитком вітчизняних суб'єктів господарювання ототожнюється з функціональною спрямованістю обліково-аналітичного забезпечення, зокрема з його спрямуванням на формування потенціалу розвитку.

Якість облікової інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень проявляється через критерії, тобто вимоги до неї. Найбільш чітко і глобально характеризує такі вимоги Подолянчук О.А. [31]: своєчасність, точність, порівнянність, повнота (достатність), корисність (доцільність), доступність, рентабельність, адресність, адекватність, адаптивність.

Вагомою характеристикою обліково-аналітичної роботи підприємства є сукупність підсумкової інформації про стан і результати діяльності, що відображаються у формах фінансової та внутрішньогосподарської звітності. Так, обліково-аналітичне забезпечення, яке дає змогу формувати неупереджену економічну інформацію для користувачів різних рівнів і запитів, формується із сукупності підсистем обліку, аудиту, контролю, аналізу, планування.

Таким чином, основною місією обліково-аналітичної роботи на підприємстві є неупереджене та своєчасне відображення економічного стану суб'єкта підприємництва шляхом збору та реєстрації первинної інформації, її обробки та формування зведених, аналітичних і синтетичних показників відповідно до облікової політики підприємства, забезпечуючи синхронізацію функціональної діяльності складових обліково-аналітичної системи.

РОЗДІЛ 2. ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ РОБОТИ

2.1. Ресурсний потенціал підприємства та ефективність його використання

Товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ) «Магнолія-Лан» знаходиться у с. Гандрабури Подільського району Одеської області. ТОВ «Магнолія-Лан» утворене та зареєстроване в ЄДРПОУ 23.07.2008 р. Розмір статутного капіталу складає 4900 тис. грн.

ТОВ «Магнолія-Лан» має вигідне географічне розташування щодо джерел надходження сировини і ринків збуту сільськогосподарської продукції, розвинута мережа транспортних комунікацій, наявність висококваліфікованих спеціалістів забезпечують перспективи стабільного і всебічного економічного розвитку досліджуваного підприємства.

Використання земельних ресурсів досліджуваного підприємства здійснюється ефективно та ощадливо, що сприяє підвищенню їх родючості, а відтак забезпечує зростання темпів виробництва й реалізації продукції. Площа сільськогосподарських угідь у ТОВ «Магнолія-Лан» станом на 01.01.2023 року становить 2467 га, у тому числі рілля – 2417 га (таблиця 2.1).

Таблиця 2.1

Склад земельних ресурсів ТОВ «Магнолія-Лан»

Показник	Роки					2022р. від 2018р., +/-	2022р. до 2018р., %
	2018	2019	2020	2021	2022		
Площа с.-г. угідь, га	2659	2650	2650	2566	2467	-192	95,9
Площа ріллі, га	2621	2625	2625	2517	2417	-204	92,2
Розораність, %	98,6	99,1	99,1	98,1	98,0	х	х

Джерело: Дані Річних звітів та розрахунки автора

Аналізуючи показники таблиці 2.1 потрібно відмітити, що з 2018 року по 2022 рік площа сільськогосподарських угідь ТОВ «Магнолія-Лан» зменшилася на 192 га, а використання ріллі – на 204 га, тобто площа сільськогосподарських угідь зменшилася на 4,1 %, а площа ріллі – на 7,8 %. Розораність земель у досліджуваному підприємстві є досить високою і знаходиться в межах від 98,0% до 99,1 %.

Земельні ресурси підприємства необхідно використовувати ефективно та залучати до їх обробітку трудові ресурси, які є основною рушійною силою виробничо-господарської діяльності та беруть безпосередню участь у створенні валового продукту суб'єкта підприємництва. Від рівня забезпечення підприємства трудовими ресурсами залежить раціональна організація виробничих процесів. Дані таблиці 2.2 показують забезпеченість трудовими ресурсами ТОВ «Магнолія-Лан» та ефективність їх використання.

Таблиця 2.2

Динаміка трудових ресурсів та ефективність їх використання у

ТОВ «Магнолія-Лан»

Показник	Роки					2022р. до 2018р., %
	2018	2019	2020	2021	2022	
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	35	32	39	32	30	85,7
у т.ч.: в рослинництві	28	26	33	25	24	85,7
в тваринництві	7	6	6	7	6	85,7
Виробництво валової продукції на 1 працівника (в постійних цінах 2016р.), тис. грн.	217,7	235,8	205,0	228,0	237,6	109,1

Джерело: Дані Річних звітів та розрахунки автора

Дані таблиці 2.2 показують, що середньооблікова чисельність працівників у 2022 році порівняно з 2018 р. зменшилась на 5 працівників, що складає 14,3%. Скорочення трудових ресурсів спостерігається як у галузі рослинництва, так і

тваринництва. Ефективність використання трудових ресурсів у 2022 році була найвищою і склала 236,7 тис. грн виробленої валової продукції у розрахунку на 1 середньооблікового працівника. Так, у 2018 році 1 працівником вироблено 217,7 тис. грн. валової продукції у порівнянних цінах 2016 р., а в 2022 р. – 237,6 тис. грн, що на 9,1 % більше базисного 2018 року. Порівнянні ціни – умовно постійні ціни, прив'язані до цін певного періоду, у даному випадку, 2016 року. Порівнянні ціни застосовуються в економічному аналізі для зіставлення об'ємних показників виробництва та споживання, доходів і витрат та інших вартісних техніко-економічних показників ефективності в різні роки для того, щоб уникнути в такому порівнянні впливу цінового чинника. Використання порівнянних цін дозволяє нівелювати вплив зміни ціни на показники динаміки обсягу виробництва, показники прибутку, продуктивність праці тощо, попри всі показники, у яких використовується вартісна зміна обсягу виробництва.

Для здійснення виробничої діяльності та одержання прибутку від операційної і фінансової діяльності суб'єктам підприємницької діяльності необхідні основні засоби, тобто засоби праці. Від предметів праці вони відрізняються тим, що беруть участь у виробництві протягом кількох років, зберігаючи при цьому свою натуральну форму і фізичні властивості. Засоби праці зношуються поступово, а отже, переносять свою вартість на вироблену продукцію частинами.

При визнанні основних засобів необхідно виходити з того, що вони є частиною активів, тобто ресурсів, контрольованих підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до одержання економічних вигод у майбутньому. Крім того, розвиток сільського господарства значною мірою залежить від стану матеріально-технічної бази, головною ланкою якої є основні засоби, їх якісний склад, раціональне співвідношення та ефективне використання.

Економічне значення основних засобів полягає у тому, що вони є мірилом і основою розвитку продуктивних сил сільського господарства, забезпечуючи відповідний рівень і темпи збільшення виробництва продукції та підвищення

продуктивності праці. Оцінку рівня основними засобами та ефективності їх використання наведено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Динаміка вартості основних засобів та ефективність їх використання у ТОВ «Магнолія-Лан», тис. грн.

Показник	Роки					2022р. до 2018р., %
	2018	2019	2020	2021	2022	
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн	3715	3509	3294	3977	4229	113,8
Валова продукція у порівнянних цінах 2016р., тис. грн	7621	7547	7993	7297	7127	93,5
Капіталовіддача, грн	2,05	2,15	2,43	2,43	1,83	89,3
Капіталомісткість, грн	0,48	0,46	0,41	0,54	0,59	122,9
Капіталозабезпеченість 100 га с.-г. угідь, тис. грн	139,7	132,4	124,3	155,0	171,4	122,7
Капіталоозброєність, тис. грн	106,1	109,7	84,5	124,3	141,0	132,9

Джерело: Дані Річних звітів та розрахунки автора

Дані таблиці 2.3 дозволяють зробити висновок про те, що вартість основних засобів протягом досліджуваного періоду постійно змінювалася, за рахунок їх надходження і вибуття. Практично кожного року у досліджуваному підприємстві здійснюють інвентаризацію основних засобів, списують ті об’єкти основних засобів, які повністю фізично зношені і термін корисного використання яких закінчився.

Виробництво валової продукції в постійних цінах 2016 року має

невизначену тенденцію, зокрема протягом 2021-2022 років її вартість значно зменшилася порівняно з попередніми роками.

Показники ефективності використання основних засобів доводять, що капіталовіддача зменшується в динаміці, а капіталомісткість, відповідно, зростає, головним чином, за рахунок збільшення вартості основних засобів та зменшення вартості виробленої валової продукції.

Капіталовіддача – це вартість валової продукції на одиницю вартості основних засобів. Капіталовіддача показує, скільки гривень валової продукції отримано на 1 гривню вартості основних засобів.

Капіталомісткість – це зворотний показник капіталовіддачі. Даний показник у звітному 2022 році порівняно з 2018 роком збільшився на 22,9%.

Показники капіталозабезпеченості та капіталоозброєності мають тенденцію росту внаслідок збільшення вартості основних засобів.

Загалом, досліджуване підприємство в умовах воєнного стану та економічної кризи в Україні раціонально використовує наявні основні засоби та закупляє нові в міру необхідності та при наявності фінансових можливостей, що сприяє належному високоефективному сільськогосподарському виробництву.

Виробництво сільськогосподарської продукції здійснюється в окремих галузях економіки. Це характеризує суспільний розподіл праці, який постійно удосконалюється і поглиблюється його зміст. Однією з форм поділу праці є спеціалізація сільськогосподарського виробництва. Вона характеризує поділ праці між окремими галузями сільського господарства. **Спеціалізація виробництва** відображає процес зосередження діяльності підприємства на виготовленні певної продукції (виконанні окремих видів робіт, наданні платних послуг). Спеціалізація сільськогосподарського виробництва – переважний розвиток однієї або кількох галузей у виробництві товарної продукції в окремих підприємствах. Спеціалізація сільськогосподарського підприємства визначається структурою грошових надходжень від реалізації продукції. В структурі товарної продукції відображають економічне значення окремих

галузей за їх часткою у грошових надходженнях.

Спеціалізацію ТОВ «Магнолія-Лан» розраховано і наведено в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Обсяг і структура товарної продукції ТОВ «Магнолія-Лан», тис. грн.

Галузі та види продукції	Роки					У середньому за 5 років	
	2018	2019	2020	2021	2022	тис. грн.	структу-ра, %
Продукція рослинництва – всього	7137	9025	17151	17857	15403	13315	97,8
у т. ч. зернові та зернобобові	3824	4705	12534	14364	11556	9397	69,0
з них: пшениця	1433	2762	4350	3199	1094	2568	18,9
кукурудза на зерно	2286	958	4936	9102	7943	5045	37,0
ячмінь	61	985	3058	1184	1878	1433	10,5
інші зернові	44	-	190	879	641	351	2,6
соняшник	2436	530	4538	3475	2643	2724	20,0
ріпак	652	3665	-	-	181	900	6,6
інша продукція рослинництва	225	125	79	18	1023	294	2,1
Продукція тваринництва – всього	84	80	161	125	249	140	1,0
у т. ч. вирощу-вання свиней	81	59	123	115	96	95	0,7
птиці	2	18	7	9	24	12	0,1
інша продукція	1	3	31	1	129	33	0,2

тваринництва							
Послуги в сільському господарстві	57	474	51	111	104	159	1,2
Продукція с.-г. і послуги – всього	7278	9579	17363	18093	15756	13614	100,0

Джерело: Дані Річних звітів та розрахунки автора

Дані таблиці 2.4 свідчать, що найбільшу питому вагу в структурі товарної продукції займають зернові та зернобобові – 69,0 %, у тому числі пшениця озима – 18,9 %, кукурудза на зерно – 37,0 %. Питома вага виручки від реалізації соняшника у середньому за п’ять досліджуваних років складає 20,0 %.

Галузі тваринництва належить лише 1,0% загальної суми виручки, порахованої за п’ять досліджуваних років. Послуги в сільському господарстві, які надає досліджуване підприємство, складають у середньому 159 тис. грн.

Таким чином, ТОВ «Магнолія-Лан» спеціалізується на виробництві зернових, зокрема кукурудзи, та соняшнику (технічної культури).

Розв’язання питань занепаду сільського господарства та підвищення добробуту населення України значною мірою залежить від його розвитку та підвищення ефективності сільського господарства. Підвищення ефективності аграрних підприємств за рахунок продукції в сучасних умовах є вагомою і актуальною проблемою аграрної економіки усіх регіонів України. За останні роки суттєво зменшилися обсяги виробництва деяких видів продукції рослинництва і тваринництва, зросла їх собівартість, а в більшості аграрних підприємствах тваринницькі галузі стали збиткові. Все це свідчить про важливу актуальність розвиту конкурентоспроможності аграрних підприємств та підвищення їх ефективності. Для підвищення конкурентоспроможності аграрного виробництва, зусилля керівників та спеціалістів мають бути спрямовані на технічне переоснащення діючих підприємств, впровадження сучасних

енергозберігаючих та екологічно безпечних технологій, вдосконалення організаційно-економічного механізму діяльності господарств, а держава повинна підтримати ініціативно активні аграрні підприємства за рахунок залучення зовнішніх та внутрішніх інвестицій. Економічна ефективність показує кінцевий корисний результат від застосування всіх виробничих ресурсів. Визначення ефективності виробничого процесу проводять за допомогою основних економічних показників виробництва. До них належать: рівень і темпи зростання валової продукції, валового і чистого доходу, зниження собівартості продукції, підвищення продуктивності праці і рентабельності та інші. Розглянемо дані показники у таблиці 2.5 з метою загальної характеристики господарської діяльності ТОВ «Магнолія-Лан».

Таблиця 2.5

Основні фінансово-економічні показники діяльності

ТОВ «Магнолія-Лан»

Показник	Роки					2022р. до 2018р., %
	2018	2019	2020	2021	2022	
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	7278	9579	17363	18093	15756	216,5
Чистий дохід (виручка) на 100 га с.-г. угідь, тис. грн	273,7	361,5	655,2	705,1	638,7	233,3
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	5326	8518	13214	13209	10112	189,9
Валовий прибуток, тис. грн	1952	1061	4149	4884	5644	289,1
Чистий прибуток, тис. грн	442	817	973	1012	1161	262,7
Рівень рентабельності реалізації, %	8,3	9,6	7,3	7,7	11,5	3,2в.п.
Рівень сукупної рентабельності, %	7,3	8,3	4,9	4,7	9,5	2,2в.п.

Джерело: Дані Річних звітів та розрахунки автора

Дані таблиці 2.5 свідчать, що чистий дохід від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг, у тому числі в розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь за досліджуваний період зростає досить значними темпами. Крім того, у розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь значно швидшими темпами, головним чином через зменшення площ угідь.

Собівартість реалізованої продукції відповідним чином також зросла, проте темпи росту її повільніші за темпи росту чистого доходу від реалізації. Ріст собівартості обумовлений тим, що з року в рік підвищуються ціни на сировину та матеріали, необхідні для виробництва сільськогосподарської продукції.

Таким чином, поглиблений аналіз виробничо-господарської діяльності ТОВ «Магнолія-Лан» доводить, що зручне географічно-кліматичне розташування та сприятливі умови для ведення аграрного виробництва забезпечують безперебійний виробничо-економічний процес та реалізаційно-збутову діяльність з метою задоволення потреб користувачів у продуктах аграрного виробництва та формування прибутку від усіх видів діяльності, які здійснює досліджуване підприємство.

2.2. Облікова політика підприємства щодо організації обліково-аналітичної роботи

Облікова політика підприємства є важливим інструментом формування фінансової звітності та обов’язковим елементом фінансового обліку. Згідно статті 8 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» формування облікової політики належить до компетенції власника або уповноваженого органу, який здійснює керівництво підприємством відповідно до засновницьких документів.

Відповідальність за організацію бухгалтерського обліку та забезпечення фіксування фактів здійснення всіх господарських операцій у первинних документах, збереження оброблених документів, регістрів і звітності протягом встановленого терміну, але не менше трьох років, несе власник або посадова особа, яка здійснює керівництво підприємством. Керівник підприємства зобов'язаний створити необхідні умови для правильного ведення бухгалтерського обліку, забезпечити неухильне виконання всіма підрозділами, службами, та працівниками, причетними до бухгалтерського обліку, правомірних вимог щодо додержання порядку оформлення та подання до обліку первинних документів.

Облікову політику підприємство визначає самостійно в особі його керівника та головного бухгалтера. Головний бухгалтер або особа, на яку покладено ведення бухгалтерського обліку, забезпечує його ведення відповідно до обраної облікової політики. При цьому підприємство самостійно обирає одну з наступних форм ведення бухгалтерського обліку: введення до штату підприємства посади бухгалтера або створення бухгалтерської служби на чолі з головним бухгалтером; - користування послугами спеціаліста з бухгалтерського обліку, зареєстрованого як підприємець, який здійснює підприємницьку діяльність без створення юридичної особи; ведення на договірних засадах бухгалтерського обліку централізованою бухгалтерією або аудиторською фірмою; самостійне ведення бухгалтерського обліку та складання звітності безпосередньо власником або керівником підприємства.

Ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової і статистичної звітності у ТОВ «Магнолія-Лан» здійснюється на підставі нормативно-правових документів, що розробляються органами, на які покладено обов’язки регулювання у країні питань обліку і звітності. Це дає змогу вести бухгалтерський облік і складати фінансову звітність за єдиними принципами й формою і таким чином забезпечувати порівнянність облікової інформації. Однак це не означає, що підприємство, виходячи з конкретних умов господарювання, не може вибирати найбільш прийнятні для нього форми

ведення обліку.

Сутність облікової політики полягає в сукупності принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності. Однак облікова політика визначає також способи організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємстві, з урахуванням конкретних умов його діяльності. Облікова політика на рівні країни враховує такі обставини: рівень розвитку ринкової економіки та ступінь демократизації суспільства, поширення процесу інтеграції економіки країни у світовий економічний простір та вимоги міжнародних інституцій щодо стандартизації та гармонізації обліку. З цією метою держава розробляє й приймає законодавчі акти та інші нормативні документи, що регулюють питання бухгалтерського та статистичного обліку і звітності.

Облікова політика підприємства враховує такі важливі фактори: форму власності та організаційно-правову структуру підприємства; вид економічної діяльності, що зумовлює особливості та умови облікової роботи; параметри підприємства за обсягами діяльності, номенклатури продукції, чисельності працюючих тощо; відносини з податкового системою, наявність пільг та умови їх отримання; умови забезпечення підприємства ресурсами та умови реалізації готової продукції; матеріально-технічне забезпечення обліково-аналітичної роботи підприємства та рівень забезпеченості кваліфікованими обліковими працівниками; умови організації та стимулювання праці, відповідальності.

Облікова політика забезпечує реалізацію принципу послідовності, який вимагає постійного (із року в рік) застосування підприємством обраної облікової політики. При цьому зміна облікової політики можлива лише у випадках, передбачених національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, і повинна бути обґрунтована та розкрита у фінансовій звітності. Облікова політика є важливою передумовою забезпечення такої якісної характеристики фінансової звітності як зіставність, яка дозволяє користувачам фінансової звітності порівнювати фінансові звіти за різні періоди та фінансові звіти різних підприємств.

Облікова політика є однією із складових облікової системи. Облікова система має забезпечувати не тільки реєстрацію відомостей про факти господарської діяльності, організацію обробки та збереження облікової інформації, а й значною мірою надання звітних даних про підприємство зацікавленим особам з метою їх використання для управління на макро- та мікрорівнях. Облікова система – це багатогранне утворення, яке об'єднує в собі методологічні, методичні, організаційні, техніко-технологічні, економічні та управлінські складові.

Однією із складових облікової системи є облікова політика підприємства. Аналіз чинних нормативних джерел дав змогу розробити Методику формування наказу про облікову політику (рис. 2.1), якою, у разі потреби, пропонуємо користуватися досліджуваному підприємству для зручності підготовки наказу про облікову політику. Методика складається з трьох етапів: організаційного, технологічного, заключного та певної сукупності елементів.

Рис. 2.1. Методика формування наказу про облікову політику,

запропонована ТОВ «Магнолія-Лан»

Облікову політику підприємство визначає самостійно в особі його керівника, Солона Павла Андрійовича, та головного бухгалтера, Науменко Марії Василівни, відповідним наказом з обов'язковим розкриттям в окремих розділах методичних принципів побудови бухгалтерського обліку, техніки його ведення та складання фінансової і статистичної звітності, організації роботи бухгалтерської служби. Чинне законодавство надає широкі права стосовно формування облікової політики.

При формуванні облікової політики у ТОВ «Магнолія-Лан» керуються наступними принципами: безперервності діяльності; автономності (або принцип одиниці обліку); періодичності; нарахування і відповідності доходів та витрат; єдиного грошового вимірника; обачності; повного висвітлення; послідовності; превалювання сутності над формою; історичної (фактичної) собівартості. Принцип безперервності полягає в тому, що оцінка активів і зобов'язань підприємства здійснюється виходячи з припущення, що його діяльність буде тривати далі. Отже, припускається, що підприємство не має ні наміру, ні необхідності ліквідувати або суттєво скоротити масштаби своєї діяльності. Ліквідація підприємства впливає на класифікацію активів (наприклад, їх поділ на поточні та довгострокові за умови ліквідації підприємства втрачає сенс), на методику оцінки активів. Так, замість того, щоб оцінювати їх як потенційне джерело доходу, у випадку ліквідації підприємства, всі активи оцінюються за ліквідаційною вартістю, тобто за оціночною ціною їх реалізації на ринку в даний момент. Такий принцип дає змогу логічно і послідовно реалізувати концепції збереження і збільшення капіталу, визначити єдиний підхід до політики амортизації. Послідовне дотримання принципу дозволяє повною мірою забезпечити контроль за реальним фінансовим зростанням капіталу. Принцип автономності вимагає розглядати кожне підприємство як юридичну особу, відокремлену від її власників, у зв'язку з чим особисте майно та зобов'язання власників не повинні відображатися у

фінансовій звітності. Він трактує підприємство, як самостійно господарюючий суб'єкт, що відокремлений від власника підприємства та інших підприємств та вимагає розглядати підприємства як відокремлений об'єкт обліку тобто майно та зобов'язання підприємства обліковувати окремо від майна та зобов'язань власників та інших підприємств. Принцип періодичності припускає розподіл діяльності підприємства на певні періоди часу з метою складання фінансової звітності. Він обумовлений необхідністю регулярного надання користувачам інформації про результати діяльності і практичною неможливістю та недоцільністю підведення підсумків за весь період діяльності підприємства – з моменту його заснування до ліквідації. Принцип нарахування і відповідності доходів та витрат передбачає необхідність порівняння доходів звітного періоду з витратами, здійсненими для отримання цих доходів для визначення фінансового результату. Відповідно до принципу нарахування доходи і витрати визначаються на той момент, коли вони здійснені або виникли (а не тоді, коли були отримані або виплачені гроші), і відображаються у фінансових звітах тих періодів, до яких вони відносяться. Фінансові звіти, підготовлені з врахуванням принципу нарахування, інформують користувачів не тільки про здійснені операції, що включають оплату і надходження грошових коштів, але й про зобов'язання заплатити грошові кошти в майбутньому та про грошові ресурси, які повинні бути отримані в майбутньому. Така звітність містить різноманітну інформацію про минулі факти господарського життя та про інші події, що особливо важливо для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Принцип єдиного грошового вимірника, який передбачає вимірювання та узагальнення всіх операцій підприємства при формуванні його фінансової звітності у єдиній грошовій одиниці. Він визначається необхідністю вимірювання фактів та явищ господарської діяльності, що поряд з процесами виявлення, реєстрації, узагальнення, передачі інформації становить сутність бухгалтерського обліку. Принцип єдиного грошового вимірника є обов'язковим лише для фінансового обліку і не заперечує використання інших вимірників в аналітичному обліку. Принцип послідовності передбачає постійність

застосування облікової політики, що випливає з вимоги порівняння звітної інформації. Зміни облікової політики досліджуваного підприємства відбуваються лише відповідно до вимог діючого законодавства. Вони обґрунтовуються та розкриваються у фінансовій звітності. Принцип обачності полягає в тому, що методи оцінки, які застосовуються в бухгалтерському обліку підприємства, мають запобігати заниженню оцінки зобов'язань та витрат і завищенню оцінки активів і доходів підприємства. Цей принцип передбачає дотримання певної обережності, при оцінці, за умови невпевненості таким чином, щоб активи або доход не були завищені, а зобов'язання або витрати – занижені. Тобто фінансова звітність формується на засадах більшої готовності до обліку потенційних збитків, ніж прибутків. Це виявляється у створенні резервів, і в оцінці активів за найменшою з можливих вартостей, а зобов'язань – за найбільшою. Цей принцип дозволяє запобігати можливим втратам та збиткам. Проте надмірне його використання може привести до виникнення прихованих резервів; свідомого заниження оцінки ресурсів, залучених до господарської діяльності; послаблення контролю за збереженням цінностей; відлякування потенційних інвесторів. Принцип повного висвітлення визначає, що фінансова звітність повинна містити всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки операцій та подій, яка може вплинути на рішення, що приймаються на її основі. Інформація у фінансових звітах має бути повною з огляду її суттєвості і ефективності витрат, пов'язаних з одержанням інформації. Принцип превалювання сутності над формою полягає в тому, що облік операцій і відображення їх у звітності слід здійснювати відповідно до їх економічної сутності, а не лише виходячи з юридичної форми. Сутність операцій та фактів господарського життя не завжди відповідає тому, що випливає з їх документального оформлення та юридичної форми. Цей принцип передбачає відображення інформації так, щоб вона не суперечила дійсності і відповідала економічній сутності. Принцип історичної (фактичної) собівартості стосується формування оцінки яка суттєво впливає на показники фінансової звітності. Він передбачає використання в якості основної оцінки активів при

формуванні показників фінансової звітності вартість їх виробництва та придбання. Даний принцип відзначає пріоритетність цього виду оцінки, що не заперечує застосування інших методів оцінки, які допускаються діючими положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

Від компетенції керівника підприємства та головного бухгалтера, залежить успішне провадження облікової політики підприємства. Так, головний бухгалтер підприємства має певні обов’язки, зокрема забезпечує дотримання на підприємстві встановлених єдиних методологічних засад бухгалтерського обліку, складання і подання в установлені терміни фінансової і статистичної звітності; організовує контроль за відображенням на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських операцій; бере участь в оформленні матеріалів, пов'язаних з нестачею та відшкодуванням втрат від нестачі, крадіжки і псування активів підприємства; забезпечує перевірку стану бухгалтерського обліку у філіях, представництвах, відділеннях та інших відокремлених підрозділах підприємства. Керівник підприємства створює необхідні умови для правильного ведення бухгалтерського обліку, забезпечує неухильне виконання всіма підрозділами, службами та працівниками, причетними до бухгалтерського обліку, правомірних вимог бухгалтера щодо дотримання порядку оформлення та подання до обліку первинних документів.

Формуючи облікову політику, головний бухгалтер підприємства керувалася основними принципами бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Обрана облікова політика застосовується підприємством із року в рік, вона затверджена керівником підприємства (додаток А). Розроблена та прийнята облікова політика підприємства сприяє поліпшенню бухгалтерського обліку і звітності, що в кінцевому підсумку забезпечує ефективність прийнятих рішень та діяльності підприємства.

Бухгалтерія як структурний підрозділ підприємства – складова адміністрації тісно взаємопов'язана з усіма виробничими підрозділами і службами підприємства. Взаємовідносини бухгалтерії з оперативно відокремленими підрозділами підприємства полягають у тому, що перша

отримує від них потрібну для обліку і контролю документацію і, у свою чергу, забезпечує їх економічною інформацією про результати їхньої роботи.

Обрана та сформована модель організації бухгалтерської служби у підприємстві (рис. 2.2) дозволяє вести бухгалтерський облік на належному рівні та вчасно формувати економічну інформацію, необхідну для прийняття управлінських рішень.

Однією з важливих умов раціональної організації обліку є застосування найбільш ефективної форми бухгалтерського обліку, підвищення його технічної оснащеності. ТОВ «Магнолія-Лан» застосовує журнально-ордерну форму ведення бухгалтерського обліку (рис. 2.3).

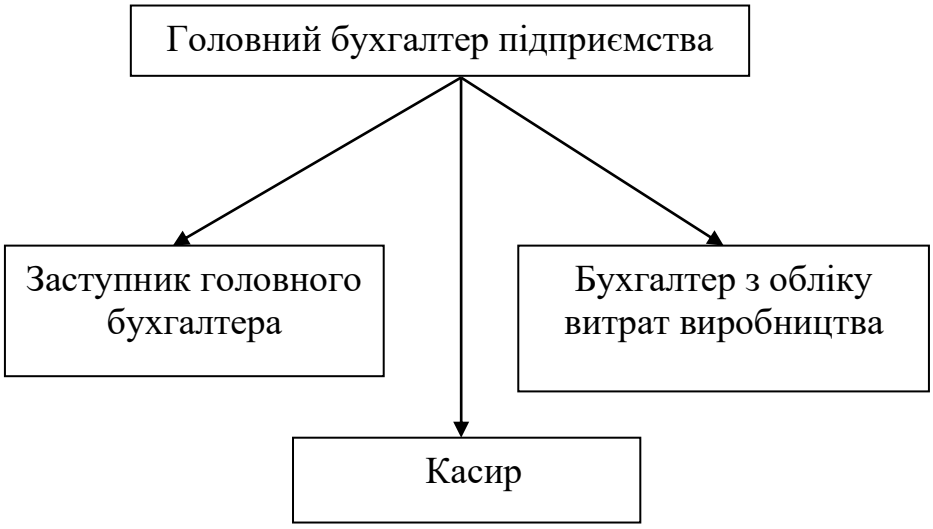
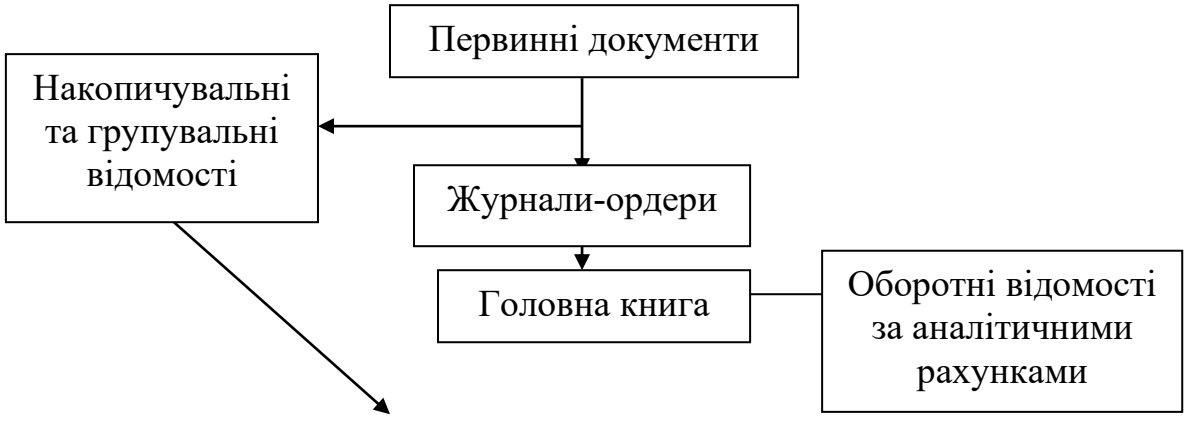

Рис. 2.2. Лінійна організація бухгалтерської служби
ТОВ «Магнолія-Лан»

Однією з важливих умов раціональної організації обліку є застосування найбільш ефективної форми бухгалтерського обліку, підвищення його технічної оснащеності. ТОВ «Магнолія-Лан» застосовує журнально-ордерну форму ведення бухгалтерського обліку (рис. 2.3).

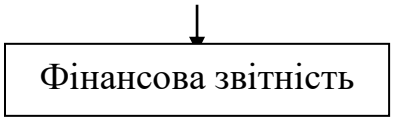

Рис. 2.3. Схема журнально-ордерної форми обліку в
ТОВ «Магнолія-Лан»

Основними обліковими реєстрами є журнали-ордери, які побудовані за кредитовим принципом, та відомості, в яких відображають дебетові обороти. Записи в цих реєстрах здійснюють на підставі первинних документів із зазначенням кореспондуючих рахунків. Синтетичний та аналітичний облік здійснюється в журналах-ордерах і відомостях до них. Крім того, аналітичний облік ведуть в допоміжних відомостях і виробничих звітах, підсумки яких переносять в журнали-ордери. У кінці звітного періоду підсумкові дані кредитових оборотів з журналів-ордерів переносять в Головну книгу. Дебетові обороти відповідного синтетичного рахунку підраховують після закінчення реєстрації записів в Головній книзі. Облікові реєстри записів підписують виконавці і головний бухгалтер.

У бухгалтерії ТОВ «Магнолія-Лан» зосереджується ведення всього синтетичного й аналітичного обліку. В окремих виробничих підрозділах підприємства (бригадах, фермах, майстернях тощо) оформляють тільки первинну документацію (облікові листки, наряди, щоденники, накладні та інше). Первинні документи, оформлені керівниками (обліковцями0 структурних підрозділів здають у бухгалтерію щоденно або в інші встановлені строки без попереднього опрацювання чи незначним опрацюванням.

Успішне виконання завдань, поставлених перед бухгалтерським обліком, залежить від правильної розстановки кадрів на окремих ділянках облікового процесу. Чисельність облікового апарату і його структура залежить від обсягу облікових і контрольних робіт, від форми організації, масштабів виробництва і структури управління ним. Чітке розмежування обов’язків між окремими працівниками бухгалтерії є запорукою забезпечення вчасного та професійного виконання облікових робіт. Розподіл обов’язків між працівниками бухгалтерії у

ТОВ «Магнолія-Лан» наведено в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Розподіл обов'язків між працівниками бухгалтерії ТОВ «Магнолія-Лан»

Прізвище, ініціали	Посада	Стаж роботи, років	Освіта	Обсяг виконуваної роботи (рахунки)
Науменко М.В.	Головний бухгалтер	14	вища	64, 65, 66, 79
Логвинець А.П.	Заступник головного бухгалтера	19	вища	10,13, 36, 63
Ярич Н.П.	Бухгалтер з обліку виробництва	8	вища	20, 22, 23, 27
Комар А.А.	Касир	12	вища	30, 31, 66

Дані таблиці 2.6 доводять, що організація обліково-аналітичної роботи у бухгалтерії досліджуваного підприємства налагоджена належним чином, навантаження на працівників бухгалтерії розподілено відповідно до їх кваліфікації та професійних вмінь і навичок.

У ТОВ «Магнолія-Лан» застосовується оперативно-виробничий принцип організації обліково-аналітичної роботи, що базується на замінних циклах, комплексу облікових робіт, що стосується одного об'єкту або групи економічно однорідних об'єктів обліку, тобто на структурному розподілі праці. Одному працівникові бухгалтерської служби доручаються всі операції декількох підрозділів, починаючи з прийняття документів, їх опрацювання та формування аналітичного обліку за цими операціями.

При організації обліково-аналітичної роботи в ТОВ «Магнолія-Лан» головний бухгалтер складає план-графік документообігу, який затверджує керівник підприємства (додаток Б). Затверджений план-графік документообігу є обов'язковим для виконання всіма працівників підприємства, які виконують обов'язки створення первинних, зведених, аналітичних і синтетичних документів. Організована чітка система документообігу в ТОВ «Магнолія-Лан»

прискорює оформлення і проходження документів, забезпечує рівномірність навантаження облікових працівників, підвищує відповідальність за своєчасність і правильність опрацювання і використання документів.

Графік документообігу ТОВ «Магнолія-Лан» забезпечує оптимальну кількість підрозділів і виконавців, через які проходить кожен первинний документ, визначає мінімальний термін його знаходження в підрозділі, а також сприяє поліпшенню облікової роботи, посиленню контрольних функцій бухгалтерського обліку, підвищенню рівня його механізації та автоматизації. Відповідальні особи формують і подають первинні документи, які відносяться до сфери їх діяльності, відповідно до плану-графіку документообігу. Для цього кожному виконавцю видається витяг з графіка. Контроль за дотриманням виконавцями плану-графіку документообігу на підприємстві здійснюється головним бухгалтером.

До завдань організації обліково-аналітичної роботи у досліджуваному підприємстві належить складання плану-графіку проведення інвентаризації активів та зобов'язань. Для цього керуються Положенням про інвентаризацію активів та зобов'язань. Інвентаризація є конкретним засобом виконання плану контрольно-ревізійної роботи. План-графік складає головний бухгалтер, згідно якого передбачено перевірку роботи і якості первинного обліку в кожному структурному підрозділі і кожному місці зберігання матеріальних цінностей.

Отже, для раціональної організації обліково-аналітичної роботи у досліджуваному підприємстві необхідно покращити наукову організацію праці, яка передбачає: правильний підбір кваліфікованих кадрів кожного трудового підрозділу, враховуючи рівень знань і навичок, ділові якості; забезпечення виконавців потрібними засобами праці відповідно до прогресивної технології виконуваних ними робіт; вибір ефективних форм розподілу праці; забезпечення періодичного підвищення кваліфікації працівників облікового апарату та створення умов для безперервного й ритмічного здійснення обліково-аналітичної роботи в часі і просторі.

Така організація обліково-аналітичної роботи дає змогу запобігти можливим втратам робочого часу і створити найбільш сприятливі умови праці, підвищити продуктивність кожного працівника облікового апарату.

Вважаємо, що організація обліково-аналітичної роботи у ТОВ «Магнолія-Лан» потребує періодичного поновлення та удосконалення, з урахуванням змін законодавчо-нормативного характеру та кваліфікаційних показників учасників облікового підрозділу підприємства.

В цілому, обліково-аналітична робота у ТОВ «Магнолія-Лан» організована належним чином та у відповідності до вимог чинного законодавства, нормативно-правової бази, методології обліку, облікової політики підприємства. Надзвичайно важливим є процес періодичного підвищення кваліфікації бухгалтерів підприємства щодо застосування сучасних інформаційних технологій в бухгалтерському обліку.

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ РОБОТИ В ПІДПРИЄМСТВІ

Обліково-аналітична робота – це організаційно-методологічна форма буття суб'єктів господарювання створена людиною для виконання своїх ділових функцій, яка поєднує у собі три підсистеми: облікову, аналітичну та контрольну. Незалежно від виду діяльності суб'єктів господарювання обліково-аналітичні системи повинні бути побудовані з врахуванням таких принципів: використання зовнішніх запам'ятовуючих пристроїв; правова регламентація функцій і зв'язків елементів системи; економічна доцільність побудови обліково-аналітичної бази певного рівня складності.

Потреба у зовнішніх запам'ятовуючих пристроях виходить із самої природи виникнення і розвитку обліку. Збереження й нагромадження інформації необхідні для аналізу та контролю діяльності суб'єктів господарювання з метою прийняття оптимальних управлінських рішень і власної безпеки.

Організація обліково-аналітичної роботи ТОВ «Магнолія-Лан» відіграє важливу роль у функціонуванні системи управління досліджуваним підприємством, забезпечуючи взаємодію різних структурних підрозділів та реагуючи на зміни внутрішнього й зовнішнього середовищ. Обліково-аналітична система підприємства формується на даних оперативного, статистичного, фінансового й управлінського обліку, включаючи оперативні дані, і використовуючи для економічного аналізу статистичну, виробничу, довідкову та інші види інформації шляхом застосування аналітичних і економіко-математичних методів дослідження, що уможливлює формування інформаційної бази для прийняття відповідних до ситуації рішень, зокрема в межах системи економічної безпеки підприємства.

Організовуючи обліково-аналітичну роботу на підприємстві, головний бухгалтер, Науменко М.В., керувалася чинними законодавчими, нормативно-

правовими та методологічними документами. Тому, основними завданнями обліково-аналітичної роботи ТОВ «Магнолія-Лан» є:

- аналіз господарської діяльності підприємства та його підрозділів за конкретними напрямами;

- своєчасне відображення господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку та їх документальний супровід;

- постійний контроль за ефективністю використання активів підприємства, за достовірним та повним відображенням усіх господарських операцій на етапах планування, обліку та формування звітності;

- оперативне та перспективне планування діяльності підприємства (господарських операцій), видів діяльності (операційної, інвестиційної, фінансової, податкової), центрів відповідальності та підприємства в цілому;

- утворення обліково-аналітичних баз даних як джерел акумулювання звітно-планової, аналітично-економічної інформації тощо.

Основним завданням обліково-аналітичної роботи, яке визначено бухгалтерською службою ТОВ «Магнолія-Лан» є забезпечення системи економічної безпеки підприємства, тобто в об'єднанні облікових та аналітичних операцій в єдиний процес, виконання оперативного мікроаналізу, забезпеченні безперервності цього процесу і використанні його результатів для формування інформаційної бази для прийняття управлінських рішень.

Обліково-аналітична робота є поєднанням систем управління, що виконують відповідні функції та взаємодіють між собою через інформаційні потоки. Тому головне призначення функціонування та необхідність системної взаємодії складових підсистем управління. Відповідальних за формування якісної обліково-аналітичної інформації. Основними складовими цієї системи є дві підсистеми: обліку й аналізу. На нашу думку, між цими підсистемами має бути ще одна – аудит, оскільки саме він спроможний забезпечити належний рівень якості обліково-економічної інформації для її подальшого аналітичного опрацювання.

Отже, організація обліково-аналітичної роботи, що сприяє управлінню підприємством, містить підсистеми обліку, аудиту, аналізу, які взаємодіють через інформаційні потоки в процесі формування і передачі оперативної та якісної обліково-аналітичної інформації для забезпечення обґрунтованості та ефективності прийняття управлінських рішень у системі управління підприємством та його структурними підрозділами (рис. 3.1).

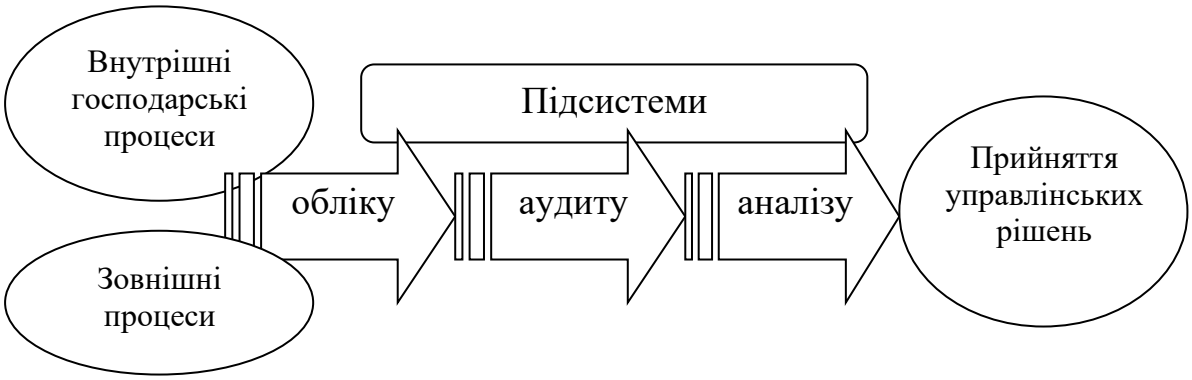

Рис. 3.1. Підсистеми обліково-аналітичної роботи в ТОВ «Магнолія-Лан»

Обліково-аналітична робота у досліджуваному підприємстві має на меті розширити горизонти своєї діяльності, тобто залучити до обліково-аналітичної системи інформаційні масиви. Так, обліково-інформаційна робота підприємства, поняття дещо ширше за поняття обліково-аналітичного забезпечення, оскільки наповнення баз даних здійснюється не лише обліковою інформацією, а й іншою економічною інформацією, яка має бути опрацьована іншими структурними підрозділами підприємства (відділ реклами, кадрова служба тощо).

Підсумковий результат і кінцева мета обліково-аналітичної роботи досліджуваного підприємства передбачає єдиний напрямок опрацювання будь-якої документації, поглиблений аналіз інформаційних даних та формування вихідної інформації необхідної та цінної для внутрішніх і зовнішніх користувачів, прийняття управлінських рішень на усіх рівнях управління.

Ефективний підхід до організації обліково-аналітичної роботи передбачає систематизацію певних складових єдиної концепції (рис. 3.2).

Рис. 3.2. Концепція організації обліково-аналітичної роботи суб’єкта підприємництва

Дотримання концепції на етапі організації обліково-аналітичної роботи та її супровід протягом усього періоду діяльності підприємства забезпечить достовірність, своєчасність та корисність здійснення запрограмованих дій і процесів, що позитивно впливатиме на прийняття управлінських рішень.

Застосування концептуального підходу до організації обліково-аналітичної роботи у досліджуваному підприємстві матиме наступний вигляд (рис. 3.3).

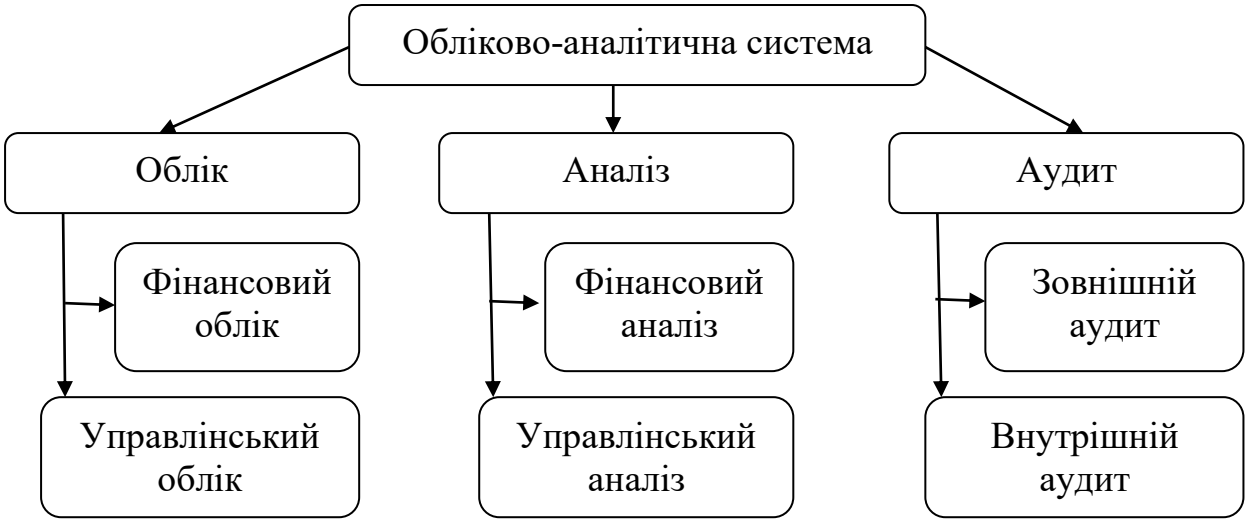

Рис. 3.3. Організація обліково-аналітичної роботи та її функціонування в ТОВ «Магнолія-Лан»

Організацію обліково-аналітичної роботи, яка повноцінно забезпечуватиме управління економічним розвитком підприємства, доцільно здійснювати таким чином, щоб вона відповідала конкретно вираженим цілям управління, втілюючи у собі систему добору необхідної і корисної бухгалтерської інформації та її аналізу з метою отримання необхідних даних для прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо економічного розвитку підприємства.

Економічний механізм як інтегрована система, що забезпечує стабільність обліково-аналітичної роботи у підприємстві потребує формування системи обліку і аналізу як окремих локальних систем, які на інтегрованих принципах адаптовані одна до одної та цілому до вимог управління. При цьому має бути витримана наступні послідовність в системі взаємозв'язку (рис. 3.4).

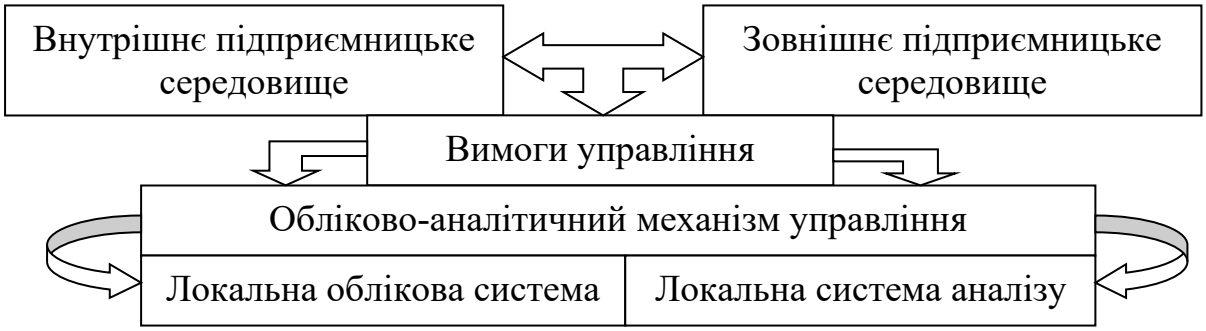
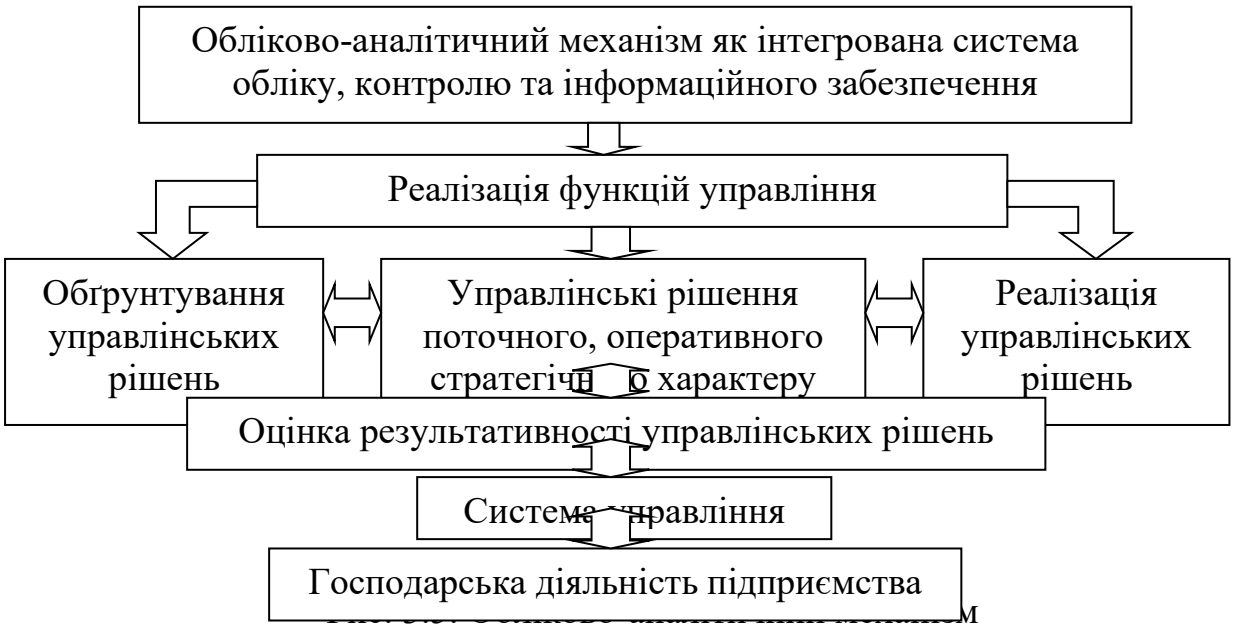

Рис. 3.4. Взаємозв'язок підсистем обліку і аналізу в системі управління

Локальна підсистеми обліку має виокремлювати такі його складові: фінансовий облік, що забезпечує інформацією зовнішніх користувачів та управлінський облік – для забезпечення обліково-аналітичною інформацією внутрішніх користувачів та управлінський персонал підприємства. Такий поділ необхідний через те, що сфера впливу управлінського обліку значно ширша і спрямована на розв'язання задач як стратегічного, так і поточного змісту. Локальна підсистема аналізу містить в собі оперативний, стратегічний, проектний, системний, маркетинговий, інвестиційний, структурний аналіз.

Стрімкий розвиток економічних процесів у сучасному ринковому середовищі заперечує класичний процес управління, оскільки має оперативно реагувати на внутрішні і зовнішні зміни, що мають вплив на формування

обліково-аналітичної бази даних та забезпечення необхідні коригування прийнятих управлінських рішень. Структурний взаємозв'язок обліково-аналітичного механізму та системи управління наведено на рис. 3.5.

в системі управління ТОВ «Магнолія-Лан»

Узагальнення результатів досліджень науковців та власні спостереження щодо організації обліково-аналітичної роботи у підприємстві, характеристики її як цілісної системи пропонуємо наступну елементну структуру (рис. 3.6).

Рис. 3.6. Елементи обліково-аналітичної системи суб'єкта підприємництва

Користувачі економічної інформації отримують її за допомогою різних носіїв, передусім бухгалтерської, статистичної звітності, вибіркових обстежень. Економічна інформація існує у вигляді інформаційних потоків різноманітних рішень, вказівок, розпоряджень, які відображають прямі й зворотні зв'язки, що безпосередньо виникають у процесі господарської діяльності.

Обліково-аналітична інформація утворює сукупність даних бухгалтерського обліку, які характеризують господарську діяльність суб'єктів господарювання та використовується в процесі управління для прийняття управлінських рішень. Сукупність обліково-аналітичної інформації має бути не лише кількісною, але і якісною, яка проявляється через критерії та вимоги до неї (рис. 3.7).

Рис. 3.7. Критерії обліково-аналітичної інформації та їх характеристика

Отже, обсяги економічної інформації, трансформовані в обліково-аналітичні масиви, маючи якісні характеристики, забезпечують підвищення якості обліково-аналітичного забезпечення підприємства, що досить важливо і необхідно для прийняття правильних управлінських рішень.

Аналітична інформація є продуктом економічного аналізу, який здійснюють спеціально створені на підприємстві аналітичні групи або підрозділи на чолі з кваліфікованими спеціалістами-аналітиками. Спектр завдань, які вони виконують досить великий: аналіз, групування та узагальнення показників виробничо-господарської діяльності, результатів

виробничої, збутової, фінансової та іншої операційної та неопераційної діяльності підприємства, показників кредитоспроможності, стійкості та забезпечення управління інформацією про надійність контрагентів (комерційних партнерів: дебіторів і кредиторів), аналіз зовнішньої фінансової та іншої інформації.

Важливу роль при організації та виконанні обліково-аналітичної роботи відіграє процес обробки інформації. Для цього необхідна сучасна матеріально-технічна база та висококваліфіковані працівники облікової служби. Процес організації обліково-аналітичної роботи у досліджуваному підприємстві доцільно здійснювати за розробленим алгоритмом (рис. 3.8).

Рис. 3.8. Алгоритм організації обліково-аналітичної роботи у ТОВ «Магнолія-Лан»

Кожен етап організації обліково-аналітичної роботи у досліджуваному підприємстві має базуватися на виконанні і певній завершеності попереднього. Крім того, збільшення переліку організаційних пунктів кожного етапу також має місце за потреби, яка може виникнути в процесі роботи. Наприклад, на другому етапі на тільки перевіряється достовірність інформації, але і

встановлюються причини відхилення фактичних значень показників від прогнозних, а також виявляються резерви покращення організації аналітичної роботи. На третьому етапі організації обліково-аналітичної роботи обов'язковим елементом є систематичний контроль за виконанням рішень, прийнятих відповідно до результатів аналізу.

Саме таким чином має організовуватись обліково-аналітична робота. Після проходження всіх етапів обробки обліково-аналітична інформація набуває нових якісних характеристик. В результаті належного процесу організації роботи сформована інформаційна база дає уявлення не тільки про виконання всіх поставлених цілей підприємством, а й про шляхи вирішення непередбачуваних обставин.

Ефективний механізм обліково-аналітичного забезпечення має передбачати збір економічної інформації, способи її узагальнення та аналізу, а також технології надання безпосереднім користувачам для оцінки рівня та стану економічної безпеки власного підприємства, його контрагентів, діяльність яких може вплинути на стан безпеки підприємства. Основні напрями організації обліково-аналітичної роботи мають включати в себе:

- інформаційне забезпечення прийняття управлінських оперативних та стратегічних рішень;
- моніторинг рівня документального забезпечення облікової системи;
- подання достовірної інформації про наявні ресурси підприємства;
- формування бази даних про активи і зобов'язання підприємства.

Організація ефективної обліково-аналітичної роботи у ТОВ «Магнолія-Лан» дозволить накопичувати аналітичну інформацію про всі господарські операції підприємства у хронологічному порядку і систематизованою за видами їх здійснення. Якісне обліково-аналітичне забезпечення створює сприятливі умови для оперативного використання економічної інформації з метою надання її зацікавленим користувачам, керівникам усіх ланок управління, оскільки задоволення інформаційних потреб є головним завданням належної організації обліково-аналітичної роботи.

Удосконалення організації обліково-аналітичної роботи у ТОВ «Магнолія-Лан» передбачає здійснення заходів:

- підвищення кваліфікації фахівців обліково-аналітичних структур підприємства, що сприятиме підвищенню якості виконання ними посадових обов'язків;
- розробка та запровадження документів про діяльність обліково-аналітичної служби (положення про роботу обліково-аналітичної служби, програма обліково-аналітичної роботи, план здійснення економічного аналізу діяльності підприємства, табель аналітичних робіт, групування аналітичних завдань за відділами і службами підприємства);
- забезпечення автоматизованого аналізу на підприємстві, активне використання програмного забезпечення;
- використання в обліково-аналітичній роботі новітніх технологій;
- застосування передових методів моніторингу й обробки інформації;
- посилення аналітичної та прогнозної складової в інформаційно-аналітичних матеріалах.

Таким чином, комплексний підхід до організації обліково-аналітичної роботи на підприємстві вимагає правильної і цілеспрямованої діяльності. Одним із головних і вагомих чинників є суцільна автоматизація усіх обліково-аналітичних процесів підприємства, що знижує трудомісткість робіт, значно зменшує кількість помилок, вивільняє багато часу спеціалістів облікового профілю для виконання інших обов'язків та завдань. Постійним процесом має бути оновлення технічного забезпечення та удосконалення програмних продуктів, спрямованих на вирішення аналітичних завдань, важливих для прийняття управлінських рішень.

ВИСНОВКИ

Дослідження актуальних питань щодо організації обліково-аналітичної роботи суб'єктами підприємництва та аналіз обліково-аналітичного забезпечення ТОВ «Магнолія-Лан» Подільського району Одеської області дозволяють зробити наступні висновки.

1. Господарська діяльність та рівень економічної ефективності ТОВ «Магнолія-Лан» потребують постійного вдосконалення обліково-економічного забезпечення з метою наповнення системи показниками, необхідними для глибокого вертикального і горизонтального аналізу інформаційних обліково-аналітичних масивів, що задовольняють запити внутрішніх і зовнішніх користувачів. Інформаційна безпека обліково-аналітичної системи досліджуваного підприємства передбачає надійність безперебійної роботи технічного обладнання, досконаліть програмного забезпечення, захист вхідної та вихідної інформації від зовнішнього втручання та пошкодження, надійність збереження сформованих зведених та звітних економічних масивів.

2. Дослідження наявного ресурсного потенціалу та ефективності його використання у ТОВ «Магнолія-Лан» свідчить про ефективне комплексне використання необоротних активів, виробничих запасів, земельних угідь, трудових ресурсів. Площа сільськогосподарських угідь підприємства займає 2467 га, у тому числі рілля – 2417 га. Наявні трудові ресурси підприємства (30 працівників) забезпечують розвиток галузей рослинництва і тваринництва. Продуктивність праці у ТОВ «Магнолія-Лан» має незначну тенденцію росту, головним чином за рахунок збільшення вартості виробленої валової продукції.

Рівень економічної ефективності використання основних засобів визначається через показники: капіталовіддача, капіталомісткість, капіталозабезпеченість, капіталоозброєність. Ефективність використання основних засобів полягає у тому, що вони є мірилом і основою розвитку продуктивних сил сільського господарства, забезпечуючи відповідний рівень і

темпи збільшення виробництва продукції та підвищення продуктивності праці.

Раціональне використання ресурсного потенціалу з метою виконання чітко окреслених завдань і визначеного профілю виробництва свідчить про те, що ТОВ «Магнолія-Лан» спеціалізується на виробництві зернових, зокрема кукурудзи, та соняшнику. В результаті здійснення операційної діяльності підприємство отримує прибутки і є рентабельним.

Поглиблений аналіз виробничо-господарської діяльності ТОВ «Магнолія-Лан» свідчить про те, що безперебійний виробничо-економічний процес та реалізаційно-збутова діяльність підприємства забезпечується завдяки чітко налагодженій роботі у виробничих, обліково-аналітичних, збутових підрозділах і спрямований на досягнення поставлених управлінських завдань.

3. Належна організація обліково-аналітичної роботи у ТОВ «Магнолія-Лан», сприяє управлінню підприємством, містить підсистеми обліку, аудиту, аналізу, які взаємодіють через інформаційні потоки в процесі формування і передачі оперативної та якісної обліково-аналітичної інформації для забезпечення обґрунтованості та ефективності прийняття управлінських рішень у системі управління підприємством та його структурними підрозділами.

Організацію обліково-аналітичної роботи, яка повноцінно забезпечуватиме управління економічним розвитком підприємства, доцільно здійснювати таким чином, щоб вона відповідала конкретно вираженим цілям управління, втілюючи у собі систему добору необхідної і корисної бухгалтерської інформації та її аналізу з метою отримання необхідних даних для прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо економічного розвитку підприємства.

Удосконалення організації обліково-аналітичної роботи у ТОВ «Магнолія-Лан» передбачає використання запропонованих нами концепції організації обліково-аналітичної роботи, її елементів, критеріїв обліково-аналітичної інформації, (забезпечення взаємозв’язку між ними), а також формування обліково-аналітичного механізму в системі управління підприємством та

розробленого алгоритму організації обліково-аналітичної роботи у досліджуваному підприємстві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баранська С.П. Обліково-аналітичне забезпечення як невід'ємна складова управління підприємством // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку: зб. наук. праць. Львів: Видавництво Львівської політехніки. 2012. С. 8-11.

2. Безодна Т.М. Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємством: визначення сутності поняття // Вісн. Східноукр. нац. ун-ту ім. В. Даля. 2018. №10(128). Ч.2. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal /Soc_Gum /VSUNU/2018_10_2/bezrodna.pdf (дата звернення: 08.10.2023).

3. Белва І.М. Організація стратегічного управління інноваційною діяльністю підприємства // Обліково-аналітичне і організаційно-правове забезпечення діяльності підприємства в умовах інституційних трансформацій: монографія / Р.Ф. Бруханський, П.Р. Пуцентейло [та ін.]. Тернопіль: Вектор. 2017. 260 с.

4. Будко О.В. Класифікація обліково-аналітичної інформації з метою інформаційного забезпечення управління сталим розвитком підприємства // Інноваційна економіка. 2015. Вип. 1. С. 207-212.

5. Вощук Л.О. Обліково-аналітичне забезпечення управління інноваційним розвитком підприємства // Праці Одеського політехнічного університету: зб. наук. праць. Одеса: ОНПУ, 2017. № 4 (36). С. 329-334.

6. *Волська В.В.* Методичні підходи до обліково-аналітичного забезпечення та аудиту управлінської діяльності аграрних підприємств // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2012. № 3 (24). С.83-88.

7. Гангал Л.С. Обліково-аналітичне забезпечення управління конкурентоспроможністю агропромислових підприємств: дис… канд. екон. наук: 08.00.09. Одеса: ОНЕУ, 2016. 297 с.

8. *Голячук Н.В.* Обліково-аналітичне забезпечення як важлива складова управління підприємством : зб. наук. пр. Тернопільського нац. економ. ун-ту «Економічний аналіз». 2010. Вип. 6. С. 408-410.

9. Гуменюк О.О. Система аналітичного забезпечення як інструмент сучасного управління підприємством // Обліково-аналітичне і організаційно-правове забезпечення діяльності аграрних підприємств : монограф. / М.К. Пархомець, П.Р. Пуцентейло, Р.Ф. Бруханський. Тернопіль: ВПЦ «Економічна думка ТНЕУ». 2015. 320 с.

10. Єпур К.А. Обліково-аналітична система підприємства та її значення. Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції для студентів, аспірантів та молодих вчених «Сучасні тенденції розвитку теорії і практики обліку, контролю, аудиту, аналізу та оподаткування» (10.11.2023р.) Київ: Київський національний університет імені Тараса Шевченка. С. 28-29.

11. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ МФУ від 30.11.1999р. № 291(зі змінами та доповненнями) База даних Законодавство України / ВР України. URL : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99 (дата звернення: 16.10.2023).

12. Кірейцев Г.Г. Обліково-аналітична система сільськогосподарського підприємства в умовах антикризового управління // Облік і фінанси АПК. 2009. № 3. С. 84-90.

13. Лаута О.М. Обліково-аналітичне забезпечення фінансового менеджменту в сільськогосподарських підприємствах // Облік і фінанси АПК. 2010. № 4. С. 83-89.

14. Лень В.С. Обліково-аналітична система підприємства: обґрунтування, визначення, модель // Проблеми і перспективи економіки та управління. 2021. 1(5). С. 281-290.

15. Лукчик Г.М. Обліково-аналітична інформація у формуванні інформаційної моделі для управління // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2013. Випуск 3. С. 219-225.

16. Мандзюк О.А. Інформаційно-аналітичні служби, центри аналітичних досліджень як суб'єкти аналітичної діяльності. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». 2018. № 48. URL :http://goal-int.org/informatsijno-analitichni-sluzhbi-tsentri-analitichnih-doslidzhen-yak-sub-yektianalitichnoyi-diyalnosti/ (дата звернення: 08.10.2023).

17. Матієнко О.Г. Роль обліково-аналітичної інформації в інформаційному забезпеченні сталої роботи підприємства. URL : http://www.spilnota.net.ua/ua/article/id-1891/ (дата звернення: 11.10.2023).

18. Міньовська А. Обліково-аналітична інформація в системі забезпечення економічної системи підприємства. URL : https://dspace.dsau.dp.ua /bitstream/123456789/605/1/2.pdf (дата звернення: 04.11.2023).

19. Мулик Т.О., Гордієнко М.І. Методичні підходи до управлінського аналізу в умовах інтеграційних процесів. Економіка. фінанси. менеджмент: актуальні питання науки і практики. № 7. 2017 (23). С. 7-19.

20. Мулик Т.О., Федошина Л.І. Організація аналітичної роботи в сільськогосподарських підприємствах: навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури». 2020. 236 с. URL : http://repository.vsau.org /getfile.php /27419.pdf (дата звернення: 09.10.2023).

21. Мулик Т.О. Організаційно-методичні аспекти діяльності аналітичної служби підприємства. Ефективна економіка. 2020. №8. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8115(дата звернення: 06.10.2023).

22. Нагайчук В.В. Обліково-аналітичне забезпечення як основне джерело інформації для прийняття управлінських рішень. Агросвіт. 2010. №1. С. 25-27.

23. Обліково-аналітичне та фінансове забезпечення корпоративного управління : міжнародний досвід та вітчизняна практика // Матеріали міжнародної науково практичної конференції. Харків, 2018.

24. Оляднічук Н.В. Обліково-аналітичне забезпечення витрат аграрного виробництва. Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку : зб. тез доповідей. Чернігів : ЧНТУ, 2018. С. 72-73.

25. Оляднічук Н.В., Підлубна О.Д. Обліково-аналітичне забезпечення економічної діяльності суб'єкта підприємництва // Науковий вісник Ужгородського нац. ун-ту. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство 2020. Вип 33(2). С. 16-21.

26. Палюх М.С. Особливості організації обліку в сільськогосподарських підприємствах. Обліково-аналітичне і організаційно-правове забезпечення діяльності аграрних підприємств : монограф. / М.К. Пархомець, П.Р.Пуцентейло, Р.Ф. Бруханський. Тернопіль : ВПЦ «Економічна думка ТНЕУ», 2015. 320 с.

27. Пилипенко А.А. Організація обліково-аналітичного забезпечення стратегічного розвитку підприємства: наук. вид. Х.: ХНЕУ, 2007. 276 с.

28. Пилипенко А.А. Концепція обліково-аналітичної підтримки системи управління витратами підприємств та їхніх об'єднань // Проблеми економіки. 2010. № 4. С. 65-74.

29. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій; Інструкція застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291. URL: http: //zakon4.rada.gov.ua /laws/show/z0893-99 (дата звернення: 11.10.2023).

30. Податковий кодекс України: Кодекс № 2755-VI (зі змінами та доповненнями) в редакції від 03.09.2023р. База даних Законодавство України / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text (дата звернення: 02.11.2023).

31. Подолячук О.А. Облік доходів сільськогосподарських підприємств: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.09/Подолячук Олена Анатоліївна. К., 2009. 286с.

32. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань : наказ МФУ від 02.09.2014 № 879. URL: https://news.dtkt.ua/accounting/individual-transactions/31472 (дата звернення: 23.10.2023).

33. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» : наказ Міністерства фінансів України від 12.11.1999р. №43. URL:https://zakon.help/article/polozhennya-standart-buhgalterskogo-obliku-10?menu=119 (дата звернення: 23.10.2023).

34. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: наказ Міністерства фінансів України від 31.01.2000р. №20. URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/REG4306?an=89 (дата звернення: 21.10.2023).

35. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: закон України від 16.07. 1999р. № 996-XIV (зі змінами та доповненнями). База даних Законодавство України / ВР України. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14 (дата звернення: 16.10.2023).

36. Пуцентейло П.Р. Обліково-аналітичне забезпечення діяльності підприємства // Сталий розвиток економіки. 2015. № 1. С. 168-174.

37. Пуцентейло П.Р. Обліково-аналітичне забезпечення діяльності підприємства // Інноваційна економіка. 2015. №3 (58). С. 228-233.

38. Пуцентейло П.Р., Гуменюк О.О. Детермінанти аналітичного забезпечення процесу управління діяльністю підприємства: зб. наук. праць ДЕТУТ: Серія «Економіка і управління». Вип. 34. К.: ДЕТУТ. 2015. С. 150-164.

39. Ратушна О.П. Обліково-аналітичне забезпечення аналізу результатів діяльності // Облік і фінанси. 2012. № 1. С. 72-76.

40. Реслер М.В. Значення обліково-аналітичної інформації в управлінні підприємством // Наук. вісн. Ужгородського ун-ту : Серія: Економіка. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2012. Вип. 3 (37). С. 146-148.

41. Стеценко Л.С. Організація аналітичної роботи на сільськогосподарських підприємствах // Облік і фінанси АПК. URL : https://magazine.faaf.org.ua/organizaciya-analitichnoi-roboti-na-silskogospodarskih-pidpriemstvah.html (дата звернення: 18.10.2023).

42. Тітаречко Г.Б., Корінькова М.Д. Методичні підходи для побудови обліково-аналітичної системи з використанням експертних оцінок // Облік і фінанси АПК. 2010. № 4. С. 66–69.

43. Томачук О.Ф. Аналітичне забезпечення діяльності сільськогоспо дарських підприємств та його удосконалення // East European Scientific Journal. 2020. № 3 (55). P. 54-66. Warsaw, Poland. URL : http://socrates.vsau.org /repository/card.php?lang=uk&id=24658 (дата звернення: 16.10.2023).

44. Фатенок А. Організація обліково-аналітичного забезпечення процесу формування стратегії розвитку підприємства // Економічний часопис Східноєвропейського нац. ун-ту ім. Л.Українки. URL : http://nbuv.gov.ua /UJRN/echcenu_2015_2_17 (дата звернення: 16.10.2023).

45. Шикова Н.Л. Обліково-аналітичне забезпечення управління розрахунками з контрагентами підприємства // Ефективна економіка. 2014. № 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ efek_2014_3_59 (дата звернення: 18.10.2023).

46. *Штангрет А.М.* Обліково-аналітичне забезпечення процесу гарантування економічної безпеки підприємства // Наукові записки [Української академії друкарства]. 2013. №2. С. 58-63.

47. Юзва Р.П. Обліково-аналітична система – інформаційне забезпечення управління підприємством. URL : https://magazine.faaf.org.ua/oblikovo-analitichna-sistema-informaciyne-zabezpechennya-upravlinnya-pidpriemstvom.html (дата звернення: 01.11.2023).

48. Яремко І.Й. Обліково-аналітичне забезпечення як інструментарій управління економічним розвитком підприємства // Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління. URL : https://reicst.com.ua/pmt/issue/view/issue_6_2022.

49. Brukhanskyi R.F. The process of intellectualization of strategic financial accounting on the basis of accounting engineering // Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2016. Вип. 2. С. 18-24.